

Kemikalier och kemiska agenser

Arbetsgivaren har skyldighet att skydda arbetstagarna från faror som orsakas av kemisk exponering. Denna anvisning innehåller information som stöder kemisk riskhantering på arbetsplatsen.

Kemikaliesäkerheten övervakas vid inspektioner

Arbetskyddsmyndigheten övervakar vid arbetskyddsinspektioner att arbetsplatsernas kemiska risker kontrolleras enligt lag. Läs i medföljande minneslista vad arbetsgivaren bör säkerställa före inspektionen.

ANVISNINGAR OCH NÄRMARE UPPGIFTER

- > [Varningmärken och faroangivelser](https://bit.ly/varoitusmerk) – Arbetshälsoinstitutet (https://bit.ly/varoitusmerk)
- > [Säkerställande av skyddsförmågan hos personlig skyddsutrustning](https://bit.ly/sakersta) – Arbetskyddsförvaltningen (https://bit.ly/sakersta)
- > [Kemiska agenser](https://bit.ly/kemisk) – Arbetskyddsförvaltningen (https://bit.ly/kemisk)
- > [Friska arbetsplatser hanterar farliga ämnen på ett säkert sätt](https://bit.ly/hanterar) – Infokort (https://bit.ly/hanterar)

PÅ FINSKA

- > [Nya datasäkerhetsblad och förpackningsanteckningar](https://bit.ly/uudetkayt) – Arbetskyddscentralen (https://bit.ly/uudetkayt)
- > [Skyddsinformationsblad som informationskälla](https://bit.ly/kayttoturva) – Arbetshälsoinstitutet (https://bit.ly/kayttoturva)
- > [Kamat-informationskort till hjälp i bedömningen av exponeringen för kemiska agenser](https://bit.ly/kamatti) – Arbetskyddscentralen (https://bit.ly/kamatti)
- > [Kemikaliesäkerhet](https://bit.ly/kemikaa) – Arbetshälsoinstitutet (https://bit.ly/kemikaa)
- > [Testa nivån på kemikaliesäkerheten på din arbetsplats](https://bit.ly/5porrasta) – Arbetshälsoinstitutet (https://bit.ly/5porrasta)

Arbetsgivarens minneslista före inspektion

- Utred på vilket sätt de ärenden som behandlas under inspektionen ordnats på er arbetsplats. Se frågorna i anmälan om inspektion.
- Läs schemat "Kemiska risker under kontroll" (s. 2). Har ni förfarit på detta sätt på er arbetsplats? Om något ännu behöver göras, ta tag i det före inspektionen. Du kan använda modellexemplen och den färdiga mallen då du gör en kemikalieförteckning och riskbedömning (s. 3–4).
- Försäkra dig om att företagshälsovården i arbetsplatsutredningen har uppmärksammat alla arbetsuppgifter som berörs av kemiska faktorer.
- Förbered dig på att vid en inspektion uppvisa alla dokument som rör frågan (t.ex. arbetsplatsutredning och verksamhetsplan för företagshälsovården, riskbedömning av kemiska agenser och rapporter om arbetshygieniska mätningar).
- Tveka inte att ställa frågor under inspektionen! Dra nytta av inspektörens sakkunnighet för att förbättra kemikaliesäkerheten på er arbetsplats.

Kemiska risker under kontroll

1. Förteckna/kartlägg de kemikalier som är i användning.

Arbetsgivaren skall föra en uppdaterad förteckning över de kemikalier som används på arbetsplatsen. (715/2001) 5 §

2. Skaffa Skyddsinformationsblad (SIB) över kemikalierna.

Arbetsgivaren skall för sin del säkerställa att på arbetsplatsen finns ett behörigt och nytt skyddsinformationsblad med uppgifter om kemikalien, vilket uppgjorts 1.1.2010 eller senare. Skyddsinformationsblad ska finnas på finska och vid behov på svenska på arbetsplatsen. (715/2001) 4 § och REACH-förordningen (EG) nr 1907/2006 artikel 31

3. Upprätta en kemikalieförteckning med klassificeringsuppgifter och information om SIB.

Av förteckningen, som baserar sig på handelsnamn, skall framgå klassificeringsuppgifterna för varje kemikalie och uppgifter om var ett skyddsinformationsblad om kemikalien finns att tillgå. (715/2001) 5 §

4. Utred och mät vid behov de risker som orsakas av kemikalier och kemiska agenser (damm, avgaser osv.). Observera användningsförhållanden och uppgifter i SIB om risker, första hjälpen, hantering och lagring samt om att skydda sig (punkterna 2, 4, 7 och 8).

Skyddsinformationsbladen och förteckningen över de kemikalier som används på arbetsplatsen skall finnas tillgängliga för arbetstagarna på arbetsplatsen. (715/2001) 5 §

Arbetsgivaren skall identifiera de faror som förorsakas av kemiska agenser som förekommer på arbetsplatsen och bedöma de eventuella risker för arbetstagarnas säkerhet och hälsa som farorna eventuellt medför. (715/2001) 6 §

5. Gör en skriftlig riskbedömning av kemiska agenser.

Riskbedömningen skall framställas på ett ändamålsenligt sätt i skriftlig form och innehålla en specificering av de förebyggande åtgärder och skyddsåtgärder som vidtagits. (715/2001) 6 §

6. Bedöm om användningen är säker – kan riskerna minskas på teknisk väg eller genom att byta kemikalien till en säkrare kemikalie?

De faror på grund av kemiska agenser som utgör ett hot mot arbetstagares hälsa och säkerhet skall elimineras eller riskerna därav minimeras. (715/2001) 8 §

7. Bedöm behovet av användning av personlig skyddsutrustning.

Användning av personlig skyddsutrustning och vidtagande av andra individuella skyddsåtgärder, om exponering inte kan förhindras genom andra åtgärder. (715/2001) 9 §

8. Ge anvisningar och utbildning om säkra arbetsmetoder och den skyddsutrustning som ska användas.

Arbetsgivaren skall ge arbetstagarna utbildning och handledning. Arbetsgivaren skall vid behov upprätta detaljerade skriftliga bruks- och säkerhetsanvisningar om farliga kemikalier och foga dessa till undervisningen och handledningen. (715/2001) 16 §

9. Börja arbetet.

OBS! Anlita en sakkunnig till hjälp, till exempel från företagshälsovården.

Kemikalieförteckning och riskbedömning

Kemikalieförteckningen och bedömningen av risker med kemiska agenser ska enligt lagstiftningen innehålla åtminstone följande uppgifter:

Kemikalieförteckningen

- kemikalier som används på arbetsplatsen listade enligt handelsnamn
- klassificeringsuppgifter för kemikalierna, vilka finns i punkt 2 på skyddsinformationsbladet; fara/varning, GHS-nummer eller varningsmärke, faroangivelse (H/R)
- information om för vilken kemikalie på arbetsplatsen det finns ett skyddsinformationsblad

Riskbedömning av kemiska agenser

- en förteckning över de kemikalier som används på arbetsplatsen och övriga kemiska agenser som förekommer i arbetet (t.ex. svetsrök och trädamm)
- information om var ämnet används (beskrivning av arbete, process och produkt)
- information om hur ämnet ska användas (exponeringsfaser, vilka olägenheter ämnena eller de föroreningar som uppstår i processen kan orsaka och på vilket sätt)
- information om den lokala och allmänna ventilationen på arbetsplatsen och dess effektivitet
- bedömning av nivån för exponeringen för ämnen (den typ av exponering som arbetstagarna är utsatta för, dess styrka, längd, regelbundenhet och förekomst samt samverkan av ämnen som används samtidigt)
- information om mätningar av föroreningen i arbetsluften vilka gjorts för att utreda exponeringsnivån eller resultat av biologiska exponeringsmätningar
- bedömning av hur omfattande riskerna är vid exponering för kemikalier

Modellexempel och färdig mall

På nästa sida finns ett modellexempel av en kombination av kemikalieförteckning och riskbedömning. Du kan använda dessa då du skapar egna dokument för er arbetsplats.

Denna Bedömning av risker som orsakas av kemiska agenser -blankett ([doc](#) och [xlsx](#)) kan användas som mall för att utarbeta en kombinerad kemikalieförteckning och riskbedömning. Dess tre första kolumner bildar kemikalieförteckningen.

Blanketterna finns även på webbplatsen Tyosuojelu.fi > [Arbetsförhållanden](#) > [Kemiska agenser](#) > [Riskhantering av kemiska agenser](#)

Modellexemplet och blankettmallen passar bäst för arbetsplatser där det finns lite kemikalier och skadliga kemiska agenser.

OBS!
Behandla först de risker som i fråga om allvarlighetsgrad är viktigast.

LAGAR OCH FÖRORDNINGAR

- > [Arbetskyddslag](#)
- > [Statsrådets förordning om kemiska agenser i arbetet](#)
- > [Statsrådets beslut om val och användning av personlig skyddsutrustning i arbetet](#)
- > [Social- och hälsovårdsministeriets förordning om koncentrationer som befunnits skadliga](#)

MODELLEXEMPEL: KEMIKALIEFÖRTECNING OCH BEDÖMNING AV RISKER SOM ORSAKAS AV KEMISKA AGENSER (SRf 715/2001)

Arbetsplats: Bilrostskydd Exempel Ab
Avdelning:

Datum: 2.1.2019
Uppgjord av: Erik Exempel

AGENSER *)			EXPONERING			SLUTSATSER	
Kemikalie eller annan agens som förekommer i arbetet	SDB:s datum**)	Klassificeringsuppgifter: Varningsmärke eller GHS-nummer, signalordet (fara/varning) och faroangivelser (H-faroangivelser)	Exponerade arbetstagare	Beskrivning av exponeringen	Genomförda skyddsåtgärder och uppföljning	Hälsorisk som orsakats av agensen	Nödvändiga tilläggsåtgärder
Rostskyddsmedel Raps	10.11.2015	 <p>Varning H226 Brandfarlig vätska och ånga H304 Kan vara dödande om den sväljs eller inhaleras H336 Kan göra att man blir dåsig eller omtöcknad EUH066 Upprepad kontakt kan ge torr hud eller hudsprickor</p>	behandlare av rostskydd	via andningen, dagligen flera timmar	A-andningsskydd Nitrilhandske Skyddsglasögon	Ingen hälsorisk, då skydd används.	Inget behov av extra åtgärder
Ljudisoleringsmedel Hys	19.04.2017	 <p>Fara H314 Orsakar allvarliga frätskador på hud och ögon</p>	behandlare av rostskydd	via huden, sporadiskt korta tider	Skyddsglasögon Brandsäkra kläder	Liten	Uppföljning av användningen av skyddsutrustning och handledning
Lösningsmedlet Putipuh	20.03.2018	 <p>Fara H314 Orsakar allvarliga frätskador på hud och ögon H226 Brandfarlig vätska och ånga H304 Kan vara dödande om den sväljs eller inhaleras</p>	behandlare av rostskydd	via huden och andningen, dagligen flera timmar	Skyddsglasögon Kemikalieskyddsoverall nitrilhandske	Stor Mätvärden/ HTP-värden 8 h: 10/3 ppm 15 min: 20/15 ppm	Slutet system, anvisningskort för arbetsobjektet, ögonsköjlflaska i närheten av arbetsstället
Spillolja/ bränslen			montörer	återkommande/ via huden	Skyddsglasögon täta nitrilskyddshandske	Måttlig risk	Uppföljning av användningen av skyddsutrustning och handledning

*) Tre första kolumner bildar kemikalieförteckningen

***) SDB = säkerhetsdatabladet